

Tebliğler

Motorlu Kara Taşıtlarının Egzoz Emisyonlarının Ölçüm ve Denetlenmesine İlişkin Tebliğ Çevre Bakanlığından:

Sayfa: 7 © Copyright; TAM Bilgi İletişim A.Ş., -REGA Bilgi Bankası-

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı, motorlu kara taşıtlarının egzoz gazlarının yol açtığı hava kirliliğinin önüne geçmek, bu konuda kurum ve kuruluşlar ile vatandaşların yükümlülük ve sorumluluklarını belirlemek için getirilecek usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ, motorlu kara taşıtlarının egzoz emisyonlarının ölçümü ve denetimi hususunda hükümleri kapsar.

Hukuki dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ 9/8/1983 tarihli 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 inci maddesine, 9/8/1991 tarihli 443 sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 ve 9 uncu maddelerine, 2/11/1986 tarihli ve 19269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır..

Yetki ve sorumluluk

Madde 4- Tebliğin uygulanmasından Çevre Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı yetkili ve sorumludur.

Ölçüm esasları ve sınır değerleri

Madde 5- Motorlu kara taşıtları egzoz emisyon ölçüm işlemleri Ek-1 de yer alan ölçüm esasları ve çizelgelerde belirtilen egzoz emisyonu sınır değerlerine uygun olarak gerçekleştirilir.

Egzoz emisyon ölçüm cihazları, ulusal ve uluslar arası normlara uygun olmak zorundadır.

Ölçüm yaptırma zorunluluğu

Madde 6- Tebliğ kapsamındaki motorlu kara taşıtlarına yılda bir kez olmak üzere egzoz emisyon ölçümü yaptırmak zorunludur.

Trafığe yeni çıkan taşıtlar, trafığe çıkış tarihini izleyen bir yıl süresince egzoz emisyon ölçümü yaptırmaktan muaftır. Muafiyet süresinin bitim tarihinden itibaren bir ay içerisinde egzoz emisyon ölçümü yaptırılması zorunludur. Takip eden emisyon ölçümleri ise taşıtın trafığe çıkış tarihi esas alınarak belirlenir. Söz konusu emisyon ölçümlerinin de bu şekilde belirlenecek tarihi takip eden bir aylık süre içerisinde yaptırılması zorunludur.

Ölçüm sonuçları

Madde 7- Egzoz emisyon ölçüm sonuçları, Ek-1 de belirtilen egzoz emisyonu ölçüm esasları ve sınır değerleri göz önüne alınarak değerlendirilir.

Emisyon ölçüm sonuçları, ölçümü yapan kuruluş tarafından bir rapor olarak düzenlenir. Söz konusu rapor, ölçümü yapan kuruluştta, denetimlerde ibraz edilmek üzere üç yıl süre ile saklı tutulur.

Ölçüm sonucu ekte verilen egzoz emisyonu sınır değerlerine uygun çıkan taşıt sahiplerine Çevre Bakanlığı'nca düzenlenmiş "Egzoz Emisyon Ölçüm Pulu" ve hizmetin bedelini belgeleyen fiş veya makbuz verilir.

Egzoz emisyon ölçüm pulu

Madde 8- Çevre Bakanlığı tarafından bastırılacak veya bastırılacak ve İl Çevre Müdürlüklerine dağıtılacak Egzoz Emisyon Ölçüm Pulu üzerinde aşağıda belirtilen asgari bilgiler yer alır:

a) Çevre Bakanlığın amblemi,

- b) Pul seri numarası,
- c) Ölçüm işleminin gerçekleştirildiği tarih,
- d) Taşıtın trafiğe çıkış tarihi esas alınarak tespit edilecek ölçüm pulunun son geçerli olacağı tarih,
- e) Ölçümü gerçekleştiren yetkili kuruluşun mühür ve imzası.

Bir takvim yılı süresince geçerli olacak ölçüm işlemi ücreti, bir önceki yılın Aralık ayı içerisinde Çevre Bakanlığı tarafından belirlenir.

Ölçüm işleminin yenilenmesi

Madde 9- Motorlu kara taşıtı egzoz emisyonları ölçüm sonucu verilen pul üzerinde belirtilen tarihe kadar geçerlidir. Ancak, bu süre içinde söz konusu taşıtın şikayete neden olması veya yetkililerce gerçekleştirilen denetim esnasında egzoz emisyonunun standartlara uygun olmadığından şüphelenilmesi durumunda egzoz emisyon ölçüm işleminin yenilenmesi istenir.

Sayfa: 8 © Copyright; TAM Bilgi İletişim A.Ş., -REGA Bilgi Bankası-

Taşıt sahibinin yükümlülüğü

Madde 10- Motorlu kara taşıtlarının sahipleri, taşıtların egzoz emisyonlarını belirlenmiş standartlara uygun olmasını sağlamakla yükümlüdürler.

Bu yükümlülüğü yerine getirmek üzere, taşıtlarının sahipleri Tebliğde belirtilen sıklıkta ve öngörülen tarihlerden önce egzoz emisyon ölçümlerini yaptırmak ve uygun ölçüm sonucunu belgeleyen geçerli egzoz emisyon ölçüm pullarını yapılacak kontrollerde göstermek üzere taşıtlarında bulundurmak zorundadırlar.

Süresi içerisinde egzoz emisyon ölçümü yaptırmayan taşıt sahiplerinden, gecikilen her dönem için, içinde bulunulan yılın ölçüm bedelinin iki katı kadar bir gecikme bedeli ayrıca alınır.

Periyodik veya denetimlerde yapılacak ölçüm işlemi sonucu egzoz emisyonu belirlenen standartlara uygun çıkmayan taşıt sahipleri taşıtlarının gerekli bakımını ve emisyon ölçümünü bir ay içerisinde yaptırmakla yükümlüdürler. Bu süre ölçüm yapan kuruluşça bir belgeye dayandırılır.

Kamu taşıtları

Madde 11- Kamu tüzel kişileri ile belediyelere ait taşıtların bakım ve onarımlarında büyük titizlik gösterilmesi gerekmekte olup, bu taşıtların egzoz emisyon ölçümleri yetkili kuruluşlarca yapılacaktır. Ancak, bu taşıtlardan egzoz emisyon ölçüm ücreti alınmaz.

Trafik ekiplerinin yetkisi

Madde 12- 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı Trafik Ekipleri, çevredekileri rahatsız edecek derecede duman ve gürültü çıkaran taşıtların şartlara uygun duruma getirilmesi ve uygun duruma getirilmediğinin tespiti halinde taşıtların trafikten men edilmesi konusunda yetkili kılınmıştır.

Trafik ekiplerince yapılan denetimlerde taşıtlara ait egzoz emisyon pulunun bulunmadığının tespiti halinde, söz konusu taşıtların ruhsat bilgileri aylık olarak İl Çevre Müdürlüğüne bildirilir.

Hava kirliliğinin artması

Madde 13- Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği'nin 48 inci maddesi gereğince hava kirliliğinin kritik değerlere ulaşması halinde veya hava akımlarının sınırlı olduğu bölgelerde, Valiliklerce trafik geçici veya sürekli olarak sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

İl çevre müdürlüğünün yetkisi

Madde 14- İl çevre müdürlüklerince, ölçümleri takip eden yılın şubat ayı içerisinde bir önceki yıl içinde gerçekleştirilen toplam ölçüm işlemi sayısı ve ilde faaliyet gösteren yetkili ölçüm kuruluşu sayısı ile ilde trafiğe tescilli yapılmış toplam taşıt sayısı Çevre Bakanlığına bildirilir.

Yaptırım

Madde 15- Tebliğin 10 uncu maddesinde hükme bağlanan, süresi içerisinde bakım ve ölçüm yaptırma yükümlülüğünü yerine getirmeyen taşıt sahiplerine 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 8 inci maddesinin 1 inci fıkrasına aykırı davranıştan dolayı aynı Kanunun 20 nci maddesinin (a) bendinde belirtilen idari para cezası verilir.

Halkın bilgilendirilmesi

Madde 16- Tebliğin uygulanması ve bu uygulamadan müspet sonuç alınması için Valiliklerin ve Kaymakamlıkların kendi birimlerine ve özellikle Defterdarlık ve Mal Müdürlükleri, Emniyet Müdürlükleri ve Trafik Zabıtalara gerekli talimatları vermeleri sağlanacaktır. Ayrıca Tebliğ hükümlerine uyulması için kamu ve özel kuruluşlar ile belediyeler ve halk bilgilendirilecektir.

Gelirin kullanılması

Madde 17- Egzoz emisyon ölçüm işlemlerinden elde edilen gelirin çevrenin korunması ve geliştirilmesi ile kirliliğin önlenmesine yönelik faaliyetlerde kullanılması esastır.

Yürürlükten kaldırma

Madde 18- 22/10/1992 tarih ve 21383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Motorlu Taşıtların Egzoz Gazlarının Yol Açtıkları Kirlenmenin Önlenmesine İlişkin Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 19- Bu Tebliğin 5 inci maddesi 1/1/2002, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20- Bu Tebliğ hükümlerini Çevre Bakanı yürütür.

Sayfa: 9 © Copyright; TAM Bilgi İletişim A.Ş., -REGA Bilgi Bankası-

EK-1

TRAFİKTE KULLANILMAKTA OLAN BENZİNLİ VE DİZEL MOTORLU TAŞITLAR İÇİN EGZOZ GAZI EMİSYON ÖLÇÜM ESASLARI VE SINIR DEĞERLERİ

1- Trafikteki Benzin Motorlu Taşıtlar İçin Egzoz Gazı Kirletici Sınır Değerleri

Karbon Monoksit (CO) Sınır Değeri

Çizelge 1: Trafikte Kullanılmakta olan Benzin Motorlu Taşıtlarda CO

(Karbon monoksit) Sınır Değerleri:

Taşıta Ait Bilgi	CO (Hacimce %)
Katalitik dönüştürücüsü olmayan taşıtlar:	
-01.10.1975'den öncekiler (Rölantide)	6
-01.10.1975 - 01.01.1986 arasındakiler (Rölantide)	4.5
-01.10.1986'dan sonrakiler (Rölantide)	3.5
Katalitik dönüştürücülü ve lambda(*) kontrollü taşıtlar:	
Rölantide	En fazla 0,5
Yüksek hızda (2000 min-1)	En fazla 0,3
Bu ölçümlerde lambda değeri 1+0,03 olmalıdır.	

(*) Lambda değeri: Gerçek hava/yakıt oranının teorik hava/yakıt oranına bölünmesi ile bulunan değerdir.

Yukarıdaki çizelgede belirtilen taşıtlar için verilen emisyon sınır değerleri egzoz emisyon ölçümünde uygulanmadan önce taşıtların gözle muayenesinin yapılması gereklidir. Çizelgede belirtilen taşıtların kilometre

sayacının çalışıp çalışmadığına, karter havalandırma sisteminin, hava filtresi veya emme manifolduna bağlı olup olmadığına, havalandırma sisteminden ve egzoz donanımından gaz kaçağı olup olmadığına bakılır. Kartar havalandırma bağlantıları yapılmamışsa veya her iki sistemden birinde gaz kaçağı varsa, kilometre sayacı çalışmıyorsa egzoz emisyon ölçümü yapılmadan taşıt geri çevrilir.

2- Trafikteki Dizel Motorlu Taşıtlar İçin Egzoz Emisyon Ölçüm Esasları Kuralları:

1- Ölçme Anında Motor Sıcaklığı

Egzoz gazı kirleticilerinin ölçülmesi sırasında motor, göstergede belirtilen normal çalışma sıcaklığında olmalıdır. (On dakika süreyle çalışan motorun normal çalışma sıcaklığına eriştiği kabul edilebilir.)

2- Yakıt Enjeksiyon Pompası

Yakıt enjeksiyon pompasının maksimum yakıt ayar mekanizması imalatçı firma veya yetkili servis tarafından mühürlenmiş olmalıdır.

3- Kartar Havalandırma Sistemi

Ölçme İşlemlerinden önce karter havalandırma hortumunun hava filtresi veya emme manifolduna bağlı olup olmadığı ve borularda kaçak bulunup bulunulmadığı kontrol edilir.

4- Egzoz Sistemi

Egzoz donanımının sağlam olması ve çıkış ucu dışında hiçbir yerinden gaz kaçırmaması gerekir.

Sayfa: 10 © Copyright; TAM Bilgi İletişim A.Ş., -REGA Bilgi Bankası-

Ölçüm İşlemi:

1- Gözle Muayene

Kilometre sayacı, egzoz donanımı, karter havalandırma sistemi ve yakıt enjeksiyon pompası mührünün sağlam olduğu görülen taşıtın yağ karterinde yeterli yağ olmadığına bakılır. Yağ seviyesi normal ise veya yağ basıncının çok düşük olduğunu gösteren bir ikaz görülmüyorsa ölçme işlemine geçilir.

2- Duman Ölçerin Hazırlanması

Duman koyuluk ölçerin ölçme işlemine hazırlanması ve kalibrasyonu ilgili TS standardına ve imalatçı firmanın talimatlarına göre yapılmalıdır.

3- Duman Ölçer Sondasının (Prob) Ölçme İşlemine Hazırlanması

Duman ölçer sondasının egzoz borusu içerisine tamamen girmesi sağlanmalı ve bu şekilde dış havanın sondaya girmesi önlenmelidir.

4- Kirleticiler Oranının Tayini

Motor normal çalışma sıcaklığına getirilir. Regülatörün çalışıp çalışmadığını kontrol etmek için motorun, rölanti hızından 2500 min-1'e çıkması sağlanır ve bu hızda 20 s çalıştırıldıktan sonra en yüksek hıza çıkarılır. En yüksek hızı 2500 min-1'den düşük olan motorlar için motor, en yüksek hızında 20 s çalıştırılarak regülatör kontrolü yapılır.

Serbest ivmeli absorpsiyon katsayısının ölçülmesine başlanırken duman ölçerin kullanma talimatına uygun olarak, gaz pedalına tam gaz konumuna gelecek şekilde, sonuna kadar basılır. Motorun rölanti hızından en büyük hıza (regülatörün yakıt kesme hızına) erişmesi beklenir. Bu hıza erişince 2 s beklenir.

Regülatörün devreye girmesinden sonra cihazdan ölçüm değeri alınır. Daha sonra, gaz pedalı serbest bırakılarak motorun normal rölanti hızına dönmesi sağlanır. Bu işlem üç defa daha tekrarlanır. Sonuncu denemede, yani dördüncü serbest ivmeli denemede cihazdan okunan dört ölçümün ortalaması belirtilen sınır değerde veya altında ise taşıtın absorpsiyon katsayısı ölçümü geçerlidir. Absorpsiyon katsayısı sınır değer üzerinde ise serbest ivmelenme ölçümleri tekrarlanır. İlk dört ölçümden sonra en çok altı ölçüm daha

yapılabilir. Ancak toplam ölçüm sayısı onu geçemez. Her serbest ivmelenme ölçümünden sonra son dört ölçümün ortalama absorpsiyon katsayısı değerine bakılır. Art arda yapılan dört absorpsiyon katsayısı ölçüm ortalaması sınır değerde veya altında ise ölçme işlemine son verilir.

Taşıtta birden fazla egzoz borusu varsa her bir egzoz borusu için aynı işlem tekrarlanır.

3- Trafikte Kullanılmakta Olan Dizel Motorlu Taşıtlar İçin Egzoz Gazı Kirletici Sınır Değerleri

Çizelge 2- Trafikte Kullanılmakta olan Dizel Motorlu Taşıtlarda Absorpsiyon Katsayısı Sınır Değerleri

Taşıta ait bilgi	Absorpsiyon katsayısı
m-1	
- Normal emişli dizel motorlu	2,5
- Aşırı doldurmalı dizel motorlu	3,0
(Türbo Şarjlı)	